

**Uchwała Nr XXI/120/16
Rady Gminy Kostomłoty
z dnia 16 marca 2016 r.**

w sprawie przyjęcia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, w gminie Kostomłoty na lata 2016 – 2021.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.) art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)

§ 1

Przyjmuje się program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w gminie Kostomłoty na lata 2016-2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kostomłoty.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

MARIUSZ ŻAŁOBNIAK

Uzasadnienie

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych Gminy należy m.in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie .

Mając zatem na uwadze zakres obowiązków spoczywających na Gminie należy podjąć stosowną uchwałę w tym zakresie.

Załącznik do Uchwały Nr XXI/120/16
Rady Gminy Kostomłoty
z dnia 16 marca 2016 r.

Program przeciwdziałania
przemocy w rodzinie
oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
w gminie Kostomłoty
na lata 2016-2021

Spis treści

I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.

Rodzaje przemocy

Cykle przemocy

II. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Kostomłoty w latach 2014 -2015

Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze

Policja

Służba zdrowia

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Psycholog GOPS

Punkt Konsultacyjny w Urzędzie Gminy

Placówki oświatowe

III. Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021

Działania przyczyniające się do realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy

IV. Przewidywane efekty realizacji programu

V. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021

VI. Monitorowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021

VII. Realizatorzy Programu

Wstęp

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym coraz częściej. Niemalże każdego dnia w zaciszu domowego ogniska dochodzi do stosowania aktów przemocy, która może przybrać charakter fizyczny, psychiczny, seksualny lub ekonomiczny.

Powszechnie przemoc możemy zaobserwować w mediach oraz w prasie, po którą większość społeczeństwa sięga codziennie, najgorszym jednak okazuje się być fakt, że dostęp do tego rodzaju treści posiadają również dzieci.

Przemoc w rodzinie jest określana jako swego rodzaju zachowanie ukierunkowane na najbliższą osobę gdzie celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc narusza godność oraz podstawowe prawa i wolności, powoduje cierpienie i szkody u najbliższych osób w rodzinie.

Warto więc zapamiętać, że rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu każdego człowieka. Dzięki niej kształtujemy własne wartości, poglądy, styl życia oraz osobowość. W przypadku pojawienia się przemocy domowej zaczyna pojawiać się dezorganizacja rodzinna, komplikują się więzi między domownikami, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu. Przemoc ze strony najbliższych jest doświadczeniem traumatycznym, zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021 skierowany jest głównie do:

- ofiar przemocy,
- sprawców przemocy,
- świadków przemocy,
- przedstawicieli władz lokalnych,
- przedstawicieli służb pracujących z dziećmi (nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, policjantów, pracowników służby zdrowia),
- księży,
- organizacji pozarządowych.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.

Przez przemoc w rodzinie „należy rozumieć jednorazowe, albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność w tym seksualną, powoduje szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”- art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. z 2015r. poz. 1390.

Z obserwacji społeczeństwa wynika, że ludzie bardzo niechętnie przyznają się do występowania przemocy wewnątrz ich rodziny. Traktują to bowiem jako bezsilności, bezradności, jednocześnie bojąc się osądów innych ludzi. Występowanie przemocy domowej może zatem doprowadzić do szeregu zaburzeń zarówno u dzieci jak i u dorosłych. Dlatego też ważne jest zapewnienie jak najbardziej profesjonalnej pomocy osobom pokrzywdzonym przemocom oraz jej sprawcom.

Rodzaje przemocy

PRZEMOC FIZYCZNA: jest najbardziej widoczną i najtrudniejszą do ukrycia formą przemocy. Głównie to znęcanie się, bicie, kopanie, policzkowanie, uszkodzenia ciała. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, pogorszenie stanu zdrowia lub pozbawienie życia.

PRZEMOC PSYCHICZNA: najtrudniejsza do udowodnienia, jej celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary oraz wzbudzenie w niej strachu. Bardzo często przemoc psychiczna zaczyna się m. in. od ignorowania czyichś potrzeb, krytykowania, wyśmiewania, upokarzania. Jest to sprawowanie przez sprawcę kontroli nad ofiarą.

PRZEMOC EKONOMICZNA: określana jest poprzez każdorazowe zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy, np. odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczenie własności, utrzymywanie ofiary w całkowitej zależności finansowej.

PRZEMOC SEKSUALNA: charakteryzuje się zmuszaniem ofiary do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nie akceptowalnej formie. Jest to podmiotowe traktowanie drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych.

ZANIEDBANIE: najczęściej obserwowany rodzaj przemocy w stosunku do dzieci. Jest to głównie zaniedbanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Sprawcy przemocy domowej są najczęściej ścigani z następujących artykułów w polskim prawodawstwie:

* **art. 207 § 1 kk** „znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny -podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu)”,

* **art. 191 § 1 kk** „kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia -podlega karze pozbawienia wolności do 3 lat (ścigane z urzędu)”,

* **art. 197 § 1 kk** „kto przemocą lub groźbą bezprawną lub postępowaniem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)”,

* **art. 209 § 1 kk** „kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nie łożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych -podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego)”.

Każda osoba posiadająca informacje o przestępstwie wobec małoletnich dzieci ma obowiązek zawiadomienia odpowiednich instytucji wymiaru sprawiedliwości. Wynika to z następujących aktów prawnych:

* art. 304 kpk:

§1. Każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję (...).

§2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§3. Zawiadomienie o przestępstwie, co do którego prowadzenie śledztwa przez prokuratora jest obowiązkowe, lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa Policja przekazuje wraz z zebranymi materiałami niezwłocznie prokuratorowi.

* art. 572 kpc:

§ 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

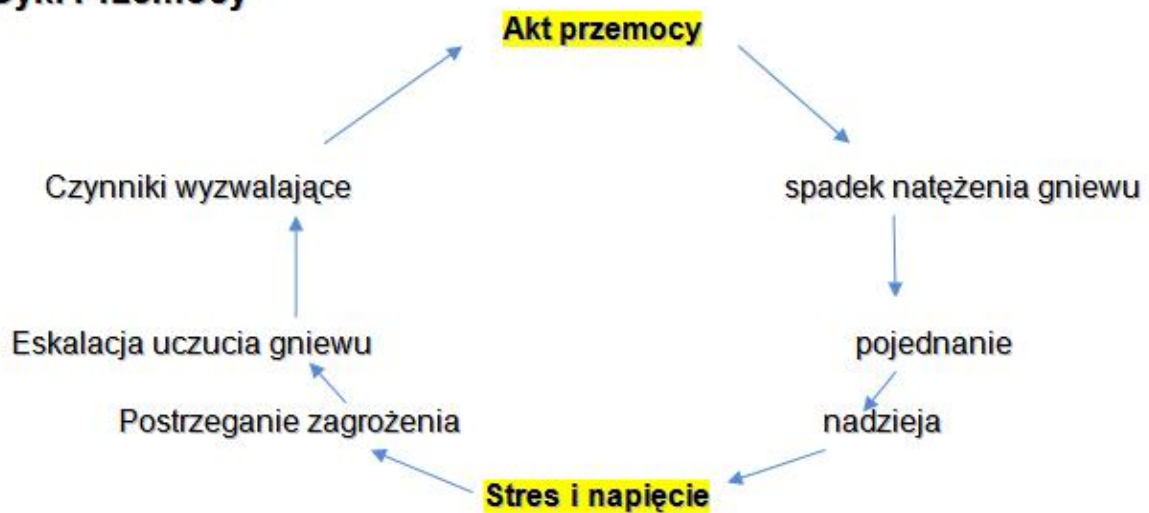
* art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.:

§ 1. Osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym policję lub prokuratora.

§ 2. Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cykl Przemocy

FAZA NARASTANIA: wyczuwalny wzrost napięcia, narastająca sytuacja konfliktowa.

- FAZA MIESIACA MIODOWEGO: czas skruchy, czas okazywania miłości, sprawca próbuje złagodzić sytuację, przeprasza, staje się uczynny i miły.

- FAZA OSTREJ PRZEMOCY: sprawca przemienia się w kata, następuje wybuch agresji.

II. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w Gminie Kostomłoty w latach 2014 - 2015

Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze

Gmina Kostomłoty podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego lub Grupy Roboczej. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W okresie od 1 stycznia 2014r. do dnia 31 grudnia 2015r. do Zespołu Interdyscyplinarnego w Kostomłotach wpłynęły łącznie 28 NK, z tego 10 NK w roku 2014 i 18 NK w roku 2015

- NK założono przez Policję - 17, Szkołę Podstawową -1 i przez GOPS - 10
- w okresie sprawozdawczym sporządzono 16 NK-D,
- w okresie sprawozdawczym sporządzono 28 NK-B
- zakończono 10 procedur NK,
- powołano 27 Grup Roboczych,
- przesłano 10 zawiadomień do Prokuratury Rejonowej w Środzie Śląskiej o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Ponadto przy GOPS działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, który zajmuje 3 pomieszczenia wraz z łazienką. W roku 2014 korzystała jedna rodzina – rodzice z trójką dzieci i babcią.

Do zadań Grup Roboczych należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych. Prace w ramach Grup Roboczych są prowadzone w

zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

Policja

Do podstawowych zadań Policji należy ochrona życia i zdrowia ludzi jak również podejmowanie działań mających na celu ochronę ofiar przemocy domowej. Na terenie gminy Kostomłoty w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. funkcjonariusze policji:

- uczestniczyli w 489 interwencjach,
- założyli 17 "Niebieskich kart", u osób stosujących przemoc znajdujących się pod wpływem alkoholu,
- zatrzymali 4 osoby podejrzewane o stosowanie przemocy,
- doprowadzili 4 osoby do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych,
- przekazali 6 zawiadomień do organów ścigania o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa.

Ponadto funkcjonariusze policji uczestniczyli w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego i Grupach Roboczych.

W swoich zadaniach trakcie pracy, dokonywali wizytacji w środowisku rodzin objętych procedurą NK i dokumentowali podejmowane działania wobec rodziny.

W ramach wykonywania czynności nawiązywana jest stała współpraca z Zespołem Kuratorów przy Sądzie Rejonowym w Środzie Śl. mająca na celu eliminowanie zjawisk przemocy i wymiany informacji o osobach dotkniętych przemocą.

Ponadto są realizowane działania na rzecz profilaktyki przemocy jak:

- coroczna kampania w formie „Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw”, polegające na bezpłatnym udzielaniu porad i konsultacji mieszkańcom gminy oraz współpraca w ramach „Tygodnia” z Prokuraturą, GOPS i PCPR.
- prelekcje, pogadanki spotkania z dziećmi i młodzieżą w szkołach o różnej tematyce dotyczącej:
  - * przemocy rówieśniczej,
  - * czynów karalnych, czynów świadczących o demoralizacji,
  - * przybliżenie procedur dot. postępowania z nieletnimi i konsekwencjach prawnych czynów,
  - * doraźne spotkania z młodzieżą będące reakcją na zaistniałe zdarzenia.
  - * doraźne przeprowadzanie rozmów tzw. „ostrzegawczych” z nieletnimi sprawcami

czynów świadczących o demoralizacji, bądź uczniów sprawiających problemy wychowawcze.

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą temu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego.

Pomoc ofiarom przemocy domowej, powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- przeprowadzenie spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwość jej występowania,
- poinformowanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała wskutek użycia siły,
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa, stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

Zakład Usług Medycznych w Kostomłotach

W okresie od 01.01.2014 r. do 31.12.2015 r. lekarz rodzinny wystawił trzy zaświadczenia lekarskie stwierdzające przyczyny i rodzaj uszkodzenia ciała związanych z użyciem przemocy.

W latach 2016-2020 ustalono, że w razie stwierdzenia obrażeń na ciele wskazujących na stosowaniu przemocy fizycznej – zostanie zgłoszone do tut. ośrodka pomocy o zastosowanie odpowiednich działań na rzecz rodziny.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Profilaktyka ma zasadnicze znaczenie dla prawidłowej realizacji zadań gminy, wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Realizując zadania gminy określone w

cytowanych powyżej ustawach, podejmowano działania zmierzające do zmniejszenia skutków nadużywania alkoholu i innych środków psychoaktywnych poprzez:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków i ich rodzin.

Na posiedzeniach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jak również w Gminnym Punkcie Konsultacyjnym istniała możliwość uzyskania informacji dotyczących leczenia uzależnień zarówno dla osób uzależnionych jak i dla współuzależnionych członków rodziny.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Komisja rozpatrywała 8 wniosków dotyczących osób uzależnionych od alkoholu i ustaliła sposoby dalszego postępowania w poszczególnych przypadkach. Większość wniosków pokrywała się z działaniami zespołu interdyscyplinarnego i w ramach jego kompetencji była realizowana. Dwa wnioski zostały rozpatrzone w porozumieniu z wnioskującymi, gdzie osoba nadużywająca alkoholu dobrowolnie poddała się terapii. Udział członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i członków Zespołu Interdyscyplinarnego w szkoleniu pt. "Praca ze sprawcą przemocy".

W roku 2015 komisja odbyła **13 posiedzeń**, zaopiniowała pozytywnie 15 wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. Komisja przeprowadziła rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do podjęcia leczenia i terapii. Udzielono pomocy prawnej i merytorycznej 5 osobom, które same postanowiły złożyć wniosek do prokuratury o objęcia członka rodziny leczeniem odwykowym

W grudniu 2015 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych odbyła szkolenie „Jak skutecznie realizować zadania GKRPA”. W ramach przedmiotowego szkolenia podejmowano problemy dotyczące nowych środków psychoaktywnych na rynku, przemocy wśród dzieci i młodzieży, wczesnej inicjacji alkoholowej i tytoniowej oraz rozmawiano o skutecznych metodach diagnozowania tych zjawisk i ich przeciwdziałania

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz

dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Prowadzenie powyższej działalności odbywa się głównie dzięki gminnym placówkom oświatowym oraz poprzez działanie świetlic środowiskowych. Wszystkie szkoły działające na terenie Gminy Kostomłoty objęte zostały profilaktyką antyalkoholową, antynikotynową oraz profilaktyką przemocy i agresji.

W roku 2014 zrealizowano m. in. takie zadania jak: dofinansowano dojazdy na basen i wyjazd na lodowisko, dofinansowano spektakle profilaktyczne w szkołach poruszające problem uzależnień, przemocy i cyberprzemocy oraz kompromitujących skutków nadużywania alkoholu, warsztaty dla gimnazjalistów, zakupiono 1/2 pakietu kampanii „Stop pijanym kierowcom”, dofinansowano organizację uroczystości z okazji Dnia Dziecka, Pikniku „Zdrowo na Sportowo”, festynów z udziałem dzieci i młodzieży ze świetlic środowiskowych i wiejskich.

W świetlicy środowiskowej w Wichrowie opiekun zorganizowała pogadankę z udziałem policjantów z Komendy Powiatowej Policji w Środzie Śląskiej, rodziców i młodzieży. Tematyka spotkania związana była z negatywnymi skutkami prawnymi i zdrowotnymi dotyczącymi przyjmowania środków odurzających ze szczególnym uwzględnieniem narkotyków. W spotkaniu udział wzięło 36 osób.

Programy „Szkolna Interwencja profilaktyczna” oraz „Fikcja i rzeczywistość” zrealizowane w szkołach.

4. Prowadzenie szkoleń dla rad pedagogicznych

W roku 2015 W ramach Gminnego Programu Profilaktyki w szkołach i z myślą o pedagogach kształcących młodzież gimnazjalną zorganizowano rekomendowane programy profilaktyczne :

- *Szkolna interwencja Profilaktyczna I-III – Szkolenie Rady Pedagogicznej*

Program **"Szkolna Interwencja Profilaktyczna"** opracowany został przez zespół pracowników Pracowni Profilaktyki Młodzieżowej "Pro-M" Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie.

Adresowany jest bezpośrednio do rad pedagogicznych i nauczycieli – realizatorów szkół wszystkich poziomów edukacyjnych (podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Służy przede wszystkim przygotowaniu szkół/nauczycieli do podejmowania działań interwencyjnych wobec uczniów sięgających po substancje psychoaktywne (nikotyna, alkohol, narkotyki, dopalacze).

Psycholog Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

W roku 2014 w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wspólnie z pracownikami socjalnymi GOPS zrealizowano projekt profilaktyczny dla kobiet „O krok do przodu” w zakresie którego odbyły się zajęcia w 3 cyklach z policjantką, położną /antykoncepcja, profilaktyka zdrowia kobiety/ i z psychologiem. Udział wzięło 25 osób.

Udzielono konsultacji psychologicznych 106 osobom.

W roku 2015 odbył się cykl warsztatów na temat:

- pogadanka nt. problemów społecznych, przemocy, nadużywania alkoholu, dopalaczy, narkotyki, depresji. Odbyły się 2 cykle w których uczestniczyło 12 i 13 osób.
- efektywna komunikacja – udział w warsztatach -8 osób,
- radzenie sobie ze skutecznym i bezpiecznym wyrażaniem złości – 7 osób.

Udzielono 109 konsultacji psychologicznych.

Punkt Konsultacyjny przy GOPS

W punkcie konsultacyjnym terapeuta w roku 2014 (każdy piątek w godz. 7:00-11:00) przyjął 289 osób w tym: 182 wizyty osób uzależnionych, 98 wizyt osób współuzależnionych. Terapeuta podjął pracę z 9 osobami będącymi ofiarami przemocy i wziął udział w 8 grupach roboczych.

W roku 2015 ogólnie przyjęto 354 osoby z tego 301 osób uzależnionych, 47 osób współuzależnionych, 6 ofiar przemocy. Terapeuta uzależnień uczestniczył w 27 grupach roboczych oraz udzielił 7 konsultacji.

Placówki Oświatowe

Z informacji uzyskanych od placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Kostomłoty uzyskano następujące dane:

Mieczków – Szkoła Podstawowa

W latach 2014-2015 w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie rozpowszechniono materiały informacyjne jak broszury, ulotki, plakaty oraz numery telefonów „Niebieska Linia”

Uczniowie brali udział w zajęciach wychowawczych i wychowania do życia w rodzinie, gdzie była podejmowana tematyka przemocy w rodzinie. Prowadzone były zajęcia wychowawcze przez pedagoga szkolnego wychowawców;

- Przemoc fizyczna i psychiczna,

- Jak nie dać się cyberprzestrzeni,
- Jak radzić sobie ze złością i gniewem.

Przeprowadzono ewaluację wewnętrzną: Bezpieczna szkoła. Przeprowadzono badania i wysunięto wnioski co do dalszej pracy.

Zorganizowano apel szkolny z okazji Dnia Prawa Dziecka. Na korytarzu szkolnym skonstruowane były gazetki na temat narkomanii i dopalaczy, szkodliwości palenia tytoniu i przeciwdziałania przemocy. Uczniowie biorą udział w teatrzykach profilaktycznych, które organizowane są na terenie szkoły. Gdzie przekazywane są treści o przeciwdziałaniu przemocy wśród rówieśników i dorosłych.

W listopadzie 2015 r. zorganizowano prelekcje dla rodziców z udziałem funkcjonariusza Powiatowej Komendy Policji w Środzie Śl. na temat „Przemoc w cyberprzestrzeni wśród dzieci i młodzieży”.

Karczyce - Szkoła Podstawowa

W latach 2014-2015 w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie rozpowszechniono materiały informacyjne jak broszury, ulotki, plakaty oraz numery telefonów. Prowadzone były zajęcia na temat sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach, przeciwdziałanie agresji i rozwiązywanie konfliktów.

Prowadzone były zajęcia i zabawy na odreagowanie złości i wyrażanie emocji i uczuć, radzenia sobie z w kontakcie z osobą agresywną, zaprezentowanie spektaklu Pt.: „Strach ma wielkie oczy”

W klasie II realizowany był program „Nie pal przy mnie proszę”. Uczniowie zdobyli wiedzę na temat szkodliwości palenia papierosów, związków chemicznych występujących w papierosach, przyczyn i skutków palenia.

Współpraca z GOPS w Kostomłotach –działalność w Zespole Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, współpraca z Policją.

Tworzenie pozytywnych relacji nacechowanych życzliwością, akceptacją, bezpieczeństwem i zaufaniem, dzięki którym dziecko nabędzie umiejętność rozpoznawania oraz wyrażania uczuć i emocji.

Kostomłoty - Szkoła Podstawowa

Szkoła Podstawowa w Kostomłotach na rzecz przeciwdziałania przemocy za lata 2014/2015 podjęła następujące działania:

- opracowała całoroczny harmonogram dyżurów nauczycielskich na przerwach w obrębie szkolnym,
- dyżury nauczycieli świetlicy przed odjazdami autobusów szkolnych,
- organizacja „Bezpiecznych przerw” – zabawy dziecięcego folkloru,
- współpraca z instytucjami pomocowymi na terenie gminy i powiatu jak: GOPS, Sąd Rodzinny i Nieletnich, PCPR, Kurator zawodowy i społeczny oraz asystent rodziny,
- członkostwo i uczestnictwo w ZI oraz udział w szkoleniach ZI min. ”Praca z ofiarą przemocy” organizowanym przez Dolnośląskie Centrum Psychoterapii,
- przeprowadzenie diagnozy środowiska rodzinnego uczniów przez wychowawców i pedagoga,
- udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- udział nauczycieli w szkoleniach i konferencjach o tematyce dotyczącej przeciwdziałania przemocy,
- przyznanie Certyfikatu „Bezpieczna szkoła- bezpieczny uczeń” – realizacja 10

zadań określonych przez komitet organizacyjny min. współpraca z Policją, Strażą Pożarną, PCK, Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną itp.;

- organizowanie „Dnia Życzliwości” –wybór najżyczliwszego ucznia i uczennicy,
- organizacja „Tygodnia bezpiecznego internetu” ,
- pedagogizacja rodziców dotycząca bezpieczeństwa dzieci w sieci „Nietykieta”,
- pogadanki /akcje/, prezentacje multimedialne na temat bezpiecznej drogi do szkoły, bezpiecznych ferii zimowych i wakacji, nauka przez zabawę-scenki dramatyczne „Jak być asertywnym”,
- przeprowadzenie warsztatów dla uczniów przez terapeutów PPP w Środzie Śl., zajęcia integracyjne, warsztaty o tolerancji i poznawaniu siebie i innych,
- kontynuacja działań projektu „Jestem Kibicem przez duże K” .

Wymienione działania podejmowane są zgodnie z Programem wychowawczym i profilaktycznym szkoły i są odpowiedzią na potrzeby środowiska szkolnego czyli uczniów, nauczycieli i rodziców.

Piotrowice - Zespół Szkolno-Przedszkolny „Nasza Szkoła”

W latach 2014/15 w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie placówka podejmowała działania takie jak:

- poradnictwo poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców,
- rozpoznawanie sygnałów świadczących o doznawaniu przez dziecko form krzywdzenia, zaniedbania,
- utrzymywanie kontaktów rodziną dziecka,
- udzielano wsparcia,
- monitorowano sytuację dziecka i rodziny,
- uczestnictwo w Zespole Interdyscyplinarnym,
- prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Gimnazjum w Kostomłotach

W latach 2014-2015 w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zrealizowano następujący temat jako program wychowawczy w klasach:

Co to jest agresja, czy jesteś asertywny, konflikty i sposoby ich rozwiązywania, świat bez agresji i przemocy, jak radzić sobie ze stresem, konflikt pokoleń.

Odbyły się również warsztaty profilaktyczne „Przemoc, uzależnienia, agresja” przeprowadzone przez Ośrodek Nowa Perspektywa, Realizacja programu adaptacyjnego w kl. I, diagnozowanie wśród uczniów „Poczucia bezpieczeństwa w szkole”, „Komunikacja interpersonalna w rodzinie i w szkole” – warsztaty dla uczniów i rodziców.

Odbyło się również przedstawienie profilaktyczne „Retusz” oraz spotkanie z policją na temat „Bezpieczeństwo, czyny karalne i odpowiedzialność prawna nieletnich”. Nie została założona żadna „Niebieska Karta”.

Do działań podejmowanych przez szkołę w celu zapobiegania przemocy należą:

- monitoring sytuacji rodzinnej i jakości funkcjonowania dziecka w środowisku szkolnym poprzez:
- wywiad psychologiczno – pedagogiczny,
- obserwacja psychologiczno – pedagogiczna,

- porady psychologiczno – pedagogiczne dla dzieci i rodziców,
- spotkania wspierająco - terapeutyczne.
- ścisła współpraca z instytucjami kontrolno – wspierającymi.
- praca przedstawicieli szkoły w Grupach Roboczych powołanych w ramach realizacji procedur „Niebieskiej Karty”.
- podejmowanie współpracy z instytucjami wsparcia jak: Policja, Sąd Rodzinny, GOPS
- wspieranie ucznia w sytuacjach trudnych poprzez porady indywidualne,
- opiekę psychopedagogiczną, indywidualne spotkania rodziców z wychowawcą i/lub zespołem ds. profilaktyki i wychowania.

III. Cele Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021

Celem stworzenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021 jest prowadzenie szeregu działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie i umocnienie działań instytucji społecznych w udzielaniu pomocy osobom doznającym przemocy oraz podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Kostomłoty, w tym szczególnie do osób doznających przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie oraz świadków przemocy.

Cele szczegółowe:

1. Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Kostomłoty.
2. Podnoszenie poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej mieszkańców gminy na temat zjawiska przemocy, jego przejawów i form.
3. Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy.
4. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
5. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

1. Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie:

- * Zbieranie i uaktualnianie informacji na temat rozmiarów problemu przemocy w rodzinie oraz zasobów środowiska lokalnego (coroczne sprawozdanie przekazywane przez podmioty realizujące program).
- * Monitorowanie problematyki przemocy w rodzinie oraz udzielanej pomocy w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

2. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie:

- * Prowadzenie kampanii informacyjnych
- * Rozpowszechnianie broszur i ulotek dotyczących zjawiska przemocy.
- * Publikowanie na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Urzędu Gminy Kostomłoty informacji o lokalnym systemie pomocy i wsparcia osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej.
- * Rozpowszechnianie w lokalnym środowisku informacji o programach korekcyjno – edukacyjnych.

3. Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup odbiorców:

- * Realizacja programów adresowanych do dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli (dotyczących m.in. konstruktywnej komunikacji interpersonalnej, porozumiewania się bez przemocy, modyfikowania agresywnych zachowań, mediacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy).
- * Realizacja programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców, ze szczególnym uwzględnieniem wychowywania bez przemocy (warsztaty umiejętności wychowawczych itp.).
- * Ułatwienie dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy.
- * Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- * Nawiązywanie i utrwalanie współpracy z przedstawicielami poszczególnych służb i instytucji.
- * Tworzenie Grup Wsparcia i kierowanie do nich ofiar przemocy.

4. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie poprzez:

- * Szkolenia grup zawodowych z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla potrzeb współpracy w Grupach Roboczych i ZI.
- * Szkolenia dotyczące problemu przemocy w rodzinie dla członków Grup Roboczych.

5. Zapewnienie kompleksowej pomocy członkom rodzin, w których występuje problem przemocy:

- * Kontynuacja działalności funkcjonującego na terenie Gminy Kostomłoty Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu szybkiego i skutecznego podejmowania działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie, a także planowania i realizacji działań pomocowych w oparciu o diagnozę potrzeb, poprzez zadania Zespołu.
- * Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego.
- * Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy, przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy.
- * Realizacja procedury Niebieskiej Karty.
- * Monitorowanie rodzin, w których dochodzi do przemocy, a w szczególności uruchamianie współpracy.

- * Zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”.
- * Gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej.
- * Analiza wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, składanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pod kątem związku między nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy.
- * Występowanie z zawiadomieniami do prokuratora oraz Komendy Powiatowej Policji o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- * Przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym edukacyjnym.
- * Realizacja programów pomocy terapeutycznej dla osób doznających przemocy w rodzinie.
- * Kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych.

IV. Przewidywane efekty realizacji programu

W związku z wprowadzeniem i realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 przewiduje się:

- zmianę postaw mieszkańców gminy Kostomłoty wobec przemocy w rodzinie,
- wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie,
- większe wypromowanie modelu rodziny wolnej od przemocy,
- spadek liczby rodzin, w których interwencje Policji i innych służb zajmujących się przemocą w rodzinie podejmowane są wielokrotnie,
- spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie,
- zwiększenie poziomu edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- zwiększenie współpracy instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

V. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021

Zaplanowane do realizacji działania w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminie Kostomłoty na lata 2016 – 2021 będą miały charakter ciągły i stanowić będą kontynuację działań podejmowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w poprzednich latach.

Koordynatorem działań, które będą podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kostomłotach. W działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wyznaczone w niniejszym programie będą zaangażowane następujące podmioty: pomoc społeczna, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświaty, służba zdrowia, Policja i sąd.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy i środki zewnętrzne pozyskiwane w miarę możliwości.

VI. Monitorowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016-2021

Przez cały okres obowiązywania programu tj. w latach 2016-2021 jego realizacja, a także skala występowania przemocy na terenie gminy Kostomłoty będzie monitorowana za pomocą corocznych sprawozdań. Sprawozdania będą przekazywane do 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kostomłotach przez wszystkie podmioty, które w ramach własnych kompetencji będą realizowały program. Systematyczne gromadzenie informacji dotyczących realizowanych zadań pozwoli sukcesywnie przygotowywać program na kolejne lata, a także zintensyfikować działania w obszarze, w którym występuje problem oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania przynoszą zakładane efekty.

VII. Realizatorzy Programu

Podmioty realizujące zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kostomłoty:

1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Punkt Konsultacyjny,
4. Ośrodek Pomocy Społecznej,
5. Policja,
6. Placówki Ochrony Zdrowia,
7. Placówki Oświaty,
8. Gminny Ośrodek Kultury,
9. Świetlice dla dzieci i młodzieży,

Zakończenie

Na podstawie analizy danych zebranych w celu opracowania niniejszego Programu można zaobserwować wzrost występowania zjawiska przemocy w rodzinie

na terenie Gminy, dlatego zapobieganie przemocy domowej stanowi jeden z ważniejszych elementów pracy z rodziną.

W walce z przemocą domową istotne jest przyjęcie trafnej diagnozy, a także długofalowej procedury postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie, jak również wobec osób stosujących przemoc.

Opracowanie Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie ma przede wszystkim na celu zdiagnozowanie skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy i określenie procedur działania na poziomie lokalnym.

Istotną rolę w kształtowaniu postaw społecznych niewątpliwie odgrywa środowisko rodzinne, ale również szkoła. Rodzina powinna zadbać o zaspokajanie niezbędnych potrzeb jednostki – w tym potrzeby bezpieczeństwa, ważne jest też aby przekazywała i pielęgnowała prawidłowe wzorce społeczne oraz wartości, tradycje i obyczaje.

Prowadzenie działań edukacyjnych oraz profilaktycznych przyczyni się nie tylko do zapobieżenia czy zmniejszenia występowania zjawiska przemocy domowej, ale zwróci uwagę na występowanie problemu przemocy domowej w społeczeństwie.

Podsumowując należy stwierdzić, że walka z przemocą domową jest bardzo trudna, dlatego podejmowane działania powinny mieć charakter interdyscyplinarny. Wczesna obserwacja zachowań agresywnych oraz podjęcie działań w kierunku ograniczenia czy zatrzymania przemocy spoczywa nie tylko na pomocy społecznej, szkole, służbie zdrowia, czy policji, ale na każdym, kto poweźmie informację o występowaniu przemocy w rodzinie oraz każdym, kto miałby choćby cień podejrzenia, że w rodzinie dzieje się coś niepokojącego. (art. 12 Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. 2015 poz. 1390)

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021 został opracowany na podstawie:

- * Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- * Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. z Dz. U. z 2015 poz. 1390),
- * Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 poz. 163 ze zm.),
- * Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1286),
- * Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 Nr 88 poz. 553 ze zm.),
- * Ustawy z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 2082),
- * Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy na lata 2014-2020 (M.P. z 2014 poz. 445)
- * Rozporządzenia RM w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 Nr 209 poz. 1245)